

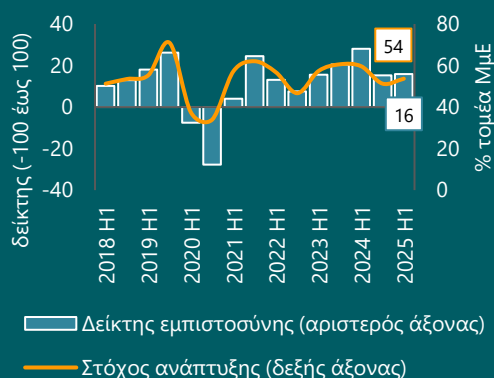
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις:

Δείκτης Εμπιστοσύνης & Έρευνα Συγκυρίας

Α' Εξάμηνο 2025

Η διεθνής αβεβαιότητα αναμετράται με τις αντοχές του ελληνικού επιχειρείν

Δείκτης Εμπιστοσύνης ΜμΕ¹

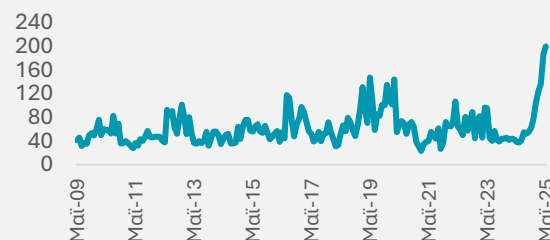

¹ Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων, για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100). Τα μεγέθη των επιχειρήσεων διακρίνονται βάσει του κύκλου εργασιών τους ως εξής (σε εκ. €): Πολύ μικρές (0 – 0,5), Μικρές (0,5-2,5) και Μεσαίες (2,5 – 10]

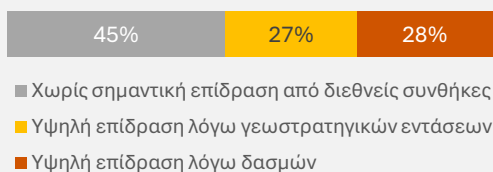
Παρά τη συνεχιζόμενη αβεβαιότητα στο διεθνές περιβάλλον, οι προσδοκίες των ελληνικών ΜμΕ παρέμειναν σχετικά αμετάβλητες το πρώτο εξάμηνο του έτους. Ειδικότερα, ο σχετικός Δείκτης Εμπιστοσύνης της ΕΤΕ διατηρήθηκε στα επίπεδα του προηγούμενου εξαμήνου (16 μονάδες, έναντι 15 αντίστοιχα) και υψηλότερα από το μέσο όρο της τελευταίας δεκαετίας (7 μονάδες). Παράλληλα, η πλειοψηφία του τομέα διατηρεί ενεργά σχέδια ανάπτυξης, σημειώνοντας μικρή άνοδο έναντι του προηγούμενου εξαμήνου (από 51% σε 54% των ΜμΕ).

Εμβαθύνοντας στα αποτελέσματα ανά τάξη κύκλου εργασιών επιβεβαιώνεται η διαρθρωτικά υψηλή ανθεκτικότητα των μεσαίων επιχειρήσεων καθώς σημειώνουν i) οριακά ανοδικές προσδοκίες (έναντι οριακής πτώσης σε μικρότερες επιχειρήσεις) και ii) διαχρονικά εντονότερη στροφή σε σχέδια ανάπτυξης (δείτε παράρτημα).

Δείκτης παγκόσμιας αβεβαιότητας^[1] (Δείκτης, 2019=100)

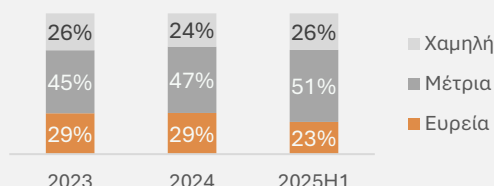

Επίδραση διεθνούς αβεβαιότητας* (% τομέα ΜμΕ)

* ο χρόνος απάντησης καλύπτει τη συνεχιζόμενη ένταση στην Ουκρανία και στη Μέση Ανατολή, με εξαίρεση την πρόσφατη ένταση Ισραήλ-Ιράν.

Συνολική πίεση εξωτερικού περιβάλλοντος στη λειτουργία της επιχείρησης (% τομέα ΜμΕ)

[1] ο Δείκτης λαμβάνει υπόψη το πλήθος αναφορών στον όρο «αβεβαιότητα» και λοιπών συνωνύμων στις εκδόσεις του Economist Intelligence Unit

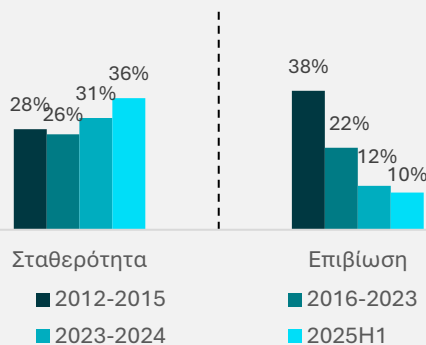
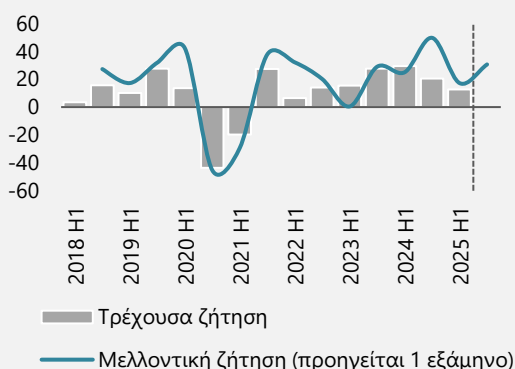
[2] βλ. ΜμΕ: Δείκτης Εμπιστοσύνης & Έρευνα Συγκυρίας, Β' Εξάμηνο 2024

[3] για τους σκοπούς της ανάλυσης, η πίεση εξωτερικού περιβάλλοντος εξετάζεται για τους ακόλουθους 5 παράγοντες: διεθνής αβεβαιότητα, ενεργειακό κόστος, κόστος πρώτων υλών, δυσκολία εύρεσης προσωπικού, αδύναμη ζήτηση. Ανάλογα με το πόσοι από αυτούς έχουν σημαντική επίπτωση στη λειτουργία των επιχειρήσεων διακρίνουμε: Ευρεία πίεση (4-5 παράγοντες), Μέση πίεση (2-3) και Χαμηλή πίεση (0-1).

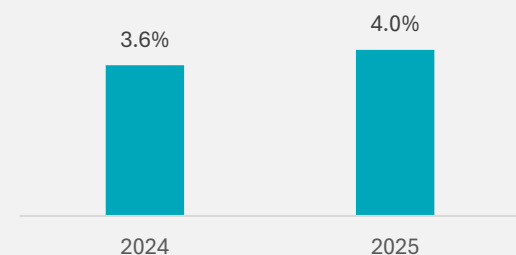
Πηγές: Economist Intelligence Unit, Έρευνα Συγκυρίας ΕΤΕ, Εκτιμήσεις ΕΤΕ

Διερευνώντας τις συνθήκες της τρέχουσας συγκυρίας διαπιστώνουμε ότι ο Δείκτης Παγκόσμιας Αβεβαιότητας^[1] (Economic Intelligence Unit) το πρώτο πεντάμηνο του 2025 κινήθηκε σε επίπεδο υπερτριπλάσιο από το μέσο όρο της τελευταίας 10ετίας (ξεπερνώντας τα επίπεδα τόσο της πανδημίας όσο και της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008), ως αποτέλεσμα των συνεχιζόμενων γεωπολιτικών αναταραχών και κυρίως της επιθετικής δασμολογικής πολιτικής των ΗΠΑ. Η συσχέτιση των άνω συνθηκών με τις επιχειρηματικές προσδοκίες (που αποτυπώθηκε και στην προηγούμενη έρευνα επιχειρήσεων της ΕΤΕ^[2]), επιβεβαιώνεται από τις απαντήσεις των ιδίων των ΜμΕ, καθώς το 55% του τομέα αναγνωρίζει σημαντική πίεση στα επιχειρηματικά μεγέθη λόγω της διεθνούς αβεβαιότητας (με το ½ της πίεσης να συνδέεται με δασμολογική πολιτική και το υπόλοιπο ½ με γεωπολιτικούς κινδύνους).

Η πρόσφατη άνοδος αβεβαιότητας έρχεται να προστεθεί σε μία πληθώρα πιεστικών παραγόντων εξωτερικού περιβάλλοντος, όπως η άνοδος κόστους πρώτων υλών και ενέργειας (που συνεχίζουν να προκαλούν δυσχέρεια στα 2/3 περίπου του τομέα ΜμΕ), η δυσκολία εύρεσης προσωπικού και η αδύναμη ζήτηση. Ωστόσο, ενώ η αβεβαιότητα είναι σε ιστορικά υψηλό επίπεδο, η συνολική πίεση του εξωτερικού περιβάλλοντος φαίνεται να αποτυπώνεται στα λειτουργικά μεγέθη των επιχειρήσεων σε μικρότερο βαθμό συγκριτικά με προηγούμενες κρίσεις (ενέργειας, πληθωρισμού). Ειδικότερα, το 23% του τομέα αναγνωρίζει ευρεία πίεση^[3] από πολλαπλές πηγές στη λειτουργία της επιχείρησης, έναντι 29% την περίοδο 2023-24 (ενώ ½ του τομέα δέχεται μέτρια πίεση), φανερώνοντας ότι οι άμυνες του επιχειρείν έχουν ενισχυθεί.

Στρατηγική στόχευση
(% τομέα ΜμΕ)Συνθήκες Ζήτησης²
(Δείκτες, -100 έως 100)

²Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100).

Η ζήτηση ως πιεστικό πρόβλημα
(% τομέα ΜμΕ)Εκτίμηση επιχειρήσεων για τις πωλήσεις
(ετήσια μεταβολή, σε αποπληθωρισμένους όρους)

Πηγές Έρευνα Συγκυρίας ΕΤΕ

Η θωράκιση των ΜμΕ έναντι της συγκυρίας επιβεβαιώνεται από το γεγονός πως το ποσοστό των ΜμΕ που ακολουθούν στρατηγικές επιβίωσης συνεχίζει να κυμαίνεται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα της τάξης του 10%, ενώ το 1/3 ΜμΕ έχει υιοθετήσει στρατηγική διατήρησης κεκτημένων. Αντίστοιχη εικόνα καταγράφεται και στην χρηματοοικονομική υγεία των ΜμΕ, όπου το ποσοστό του τομέα με έντονα προβλήματα ρευστότητας παραμένει σε ιστορικά χαμηλά (9%), ενώ 1/2 περίπου των ΜμΕ παρουσιάζει σποραδικά προβλήματα ρευστότητας τα οποία θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με στοχευμένα μέτρα.

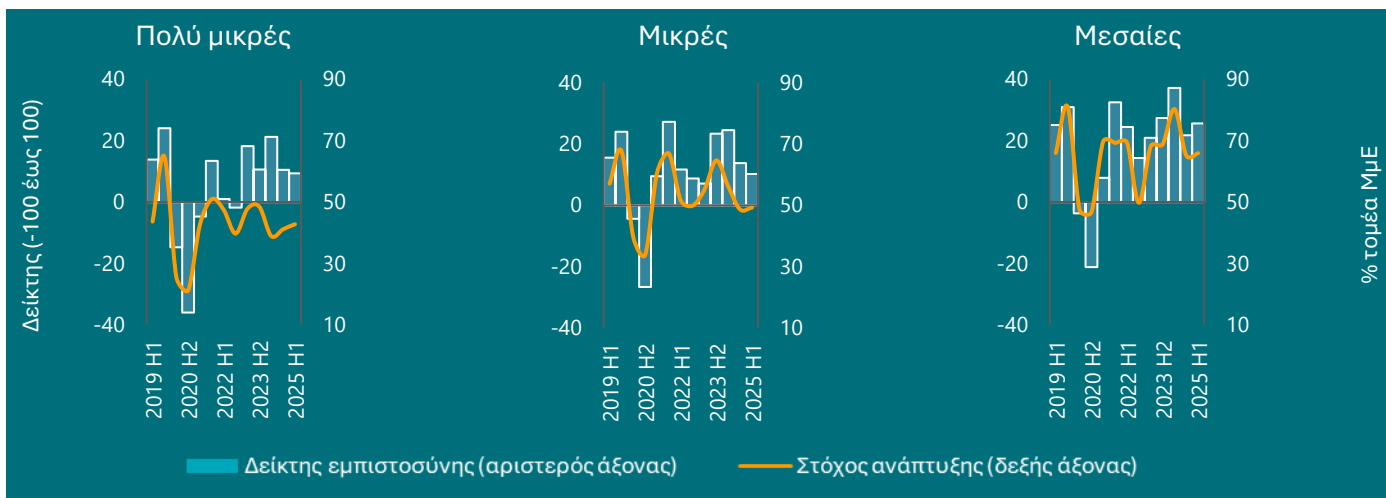
Κοιτάζοντας μπροστά, η χρηματοοικονομική υγεία σε συνδυασμό με την ανάκαμψη των προοπτικών ζήτησης, συνθέτουν έναν θετικό οριζόντιο για τις επιδόσεις του 2025 παρά τις προκλήσεις. Ειδικότερα:

- Ο Δείκτης Μελλοντικής Ζήτησης καταγράφει ανοδική δυναμική (υποβοηθούμενος και από τις εποχικές επιδράσεις), έχοντας αυξηθεί στις 31 μονάδες (από 17 το προηγούμενο εξάμηνο). Η αύξηση αυτή εκφράζει αισιοδοξία για αναστροφή της πτωτικής τάσης του δείκτη τρέχουσα ζήτησης (13 μονάδες, έναντι 29 μονάδων το πρώτο εξάμηνο του 2024).
- Παράλληλα, το ποσοστό των ΜμΕ το οποίο θεωρεί πως η αδύναμη ζήτηση αποτελεί πιεστικό πρόβλημα έχει μειωθεί στο 32% του τομέα (από 41% την προηγούμενη διετία), δείχνοντας πως οι ΜμΕ αναγνωρίζουν δομικό χαρακτήρα στην αναμενόμενη βελτίωση στις συνθήκες ζήτησης.

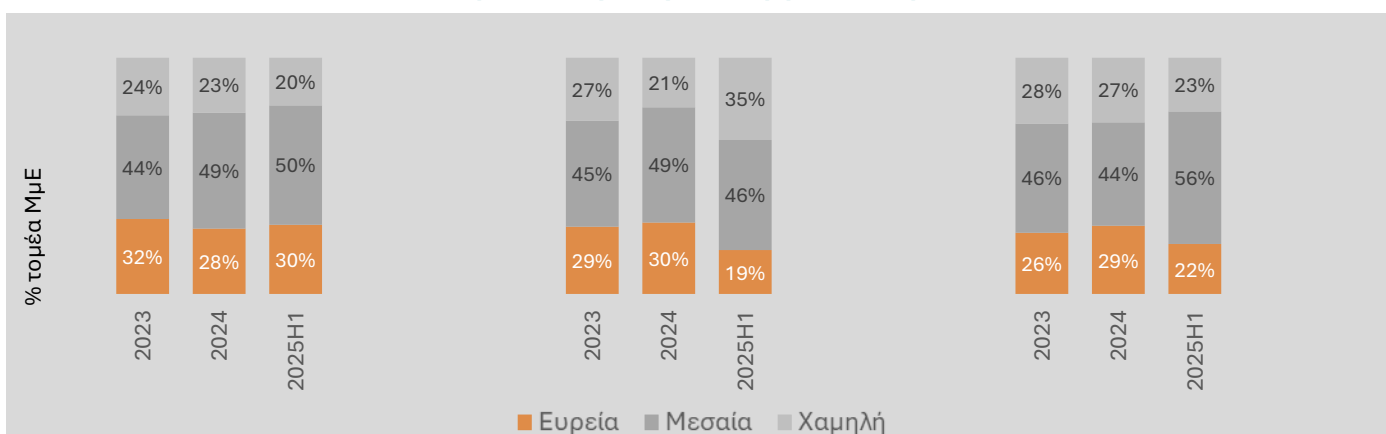
Σε αυτό το πλαίσιο, οι ελληνικές επιχειρήσεις αναμένεται να διατηρήσουν τον αναπτυξιακό τους δυναμισμό, με αύξηση των αποπληθωρισμένων πωλήσεων κατά 4% το 2025, έναντι 3,6% το 2024 - επίδοση που ευθυγραμμίζεται με τη γενική τάση του επιχειρηματικού τομέα. Η πρόβλεψη αυτή τελεί υπό την προϋπόθεση ότι θα αποφευχθεί περαιτέρω κλιμάκωση στις γεωπολιτικές εντάσεις (όπως αυτές με επίκεντρο τη Μέση Ανατολή). Σε διαφορετική περίπτωση, ενδέχεται να ανατραπούν οι επιχειρηματικές προσδοκίες - ένα ενδεχόμενο που, βάσει προηγούμενων εμπειριών σε περιόδους διεθνούς ρευστότητας, δεν μπορεί να αποκλειστεί. Ωστόσο, υπό την αίρεση απουσίας ακραίων ανατροπών, το ελληνικό επιχειρείν έχει αποδείξει ότι, κεφαλαιοποιώντας τις εμπειρίες της προηγούμενης δεκαετίας, διαθέτει την ικανότητα να πλοηγείται με επιτυχία σε σύνθετα και ασταθή περιβάλλοντα.

Παράρτημα Ι: Ανάλυση ανά μέγεθος^[1]

Δείκτης Εμπιστοσύνης^[2]

Βαθμός πίεσης στη λειτουργία των ΜμΕ

[1] Τα μεγέθη των επιχειρήσεων στην παρούσα ενότητα διακρίνονται βάσει του κύκλου εργασιών τους ως εξής (σε εκ. €): Πολύ μικρές (0 – 0,5), Μικρές (0,5 – 2,5] και Μεσαίες (2,5 – 10]

[2] Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100).

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Μικρές μεταβολές κατέγραψε τόσο ο Δείκτης Εμπιστοσύνης των ΜμΕ, όσο και το ποσοστό των ΜμΕ που ακολουθεί στρατηγικές ανάπτυξης, για όλα τα μεγέθη επιχειρήσεων. Αύξηση πωλήσεων περιμένουν οι ΜμΕ ανεξαρτήτως μεγέθους για το 2025, με τις πολύ μικρές και τις μεσαίες να επιταχύνουν. Αναλυτικότερα:

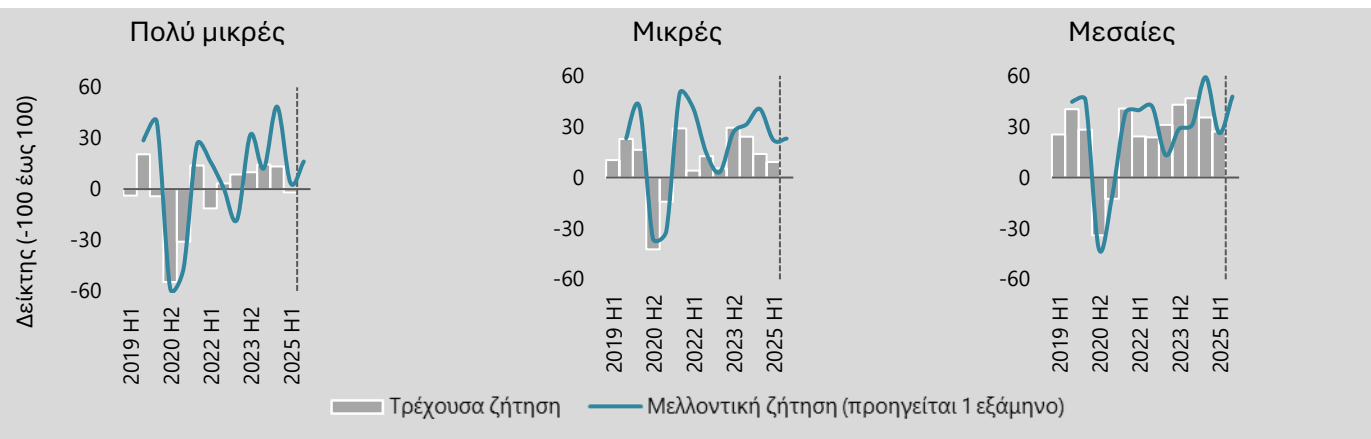
Πολύ μικρές επιχειρήσεις: Σχετικά σταθερός έμεινε ο Δείκτης Εμπιστοσύνης για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις (9 μονάδες έναντι 10 το προηγούμενο εξάμηνο), ενώ παράλληλα το ποσοστό των επιχειρήσεων που στοχεύει σε ανάπτυξη αυξήθηκε οριακά στο 43% (έναντι 41% το προηγούμενο εξάμηνο). Σχετικά σταθερό, περί του 30% του τομέα παραμένει το ποσοστό των πολύ μικρών επιχειρήσεων υπό ευρεία πίεση.

Μικρές επιχειρήσεις: Πτώση 4 μονάδων κατέγραψε ο Δείκτης Εμπιστοσύνης των μικρών επιχειρήσεων (10 μονάδες έναντι 14 το προηγούμενο εξάμηνο). Στον αντίποδα το ποσοστό των επιχειρήσεων αυτού του μεγέθους που στοχεύει σε ανάπτυξη αυξήθηκε οριακά (43% έναντι 41% το προηγούμενο εξάμηνο). Παράλληλα, κατά 11% μειώθηκε το ποσοστό των μικρών επιχειρήσεων υπό ευρεία πίεση (19% το πρώτο εξάμηνο του 2025 έναντι 30% το 2024).

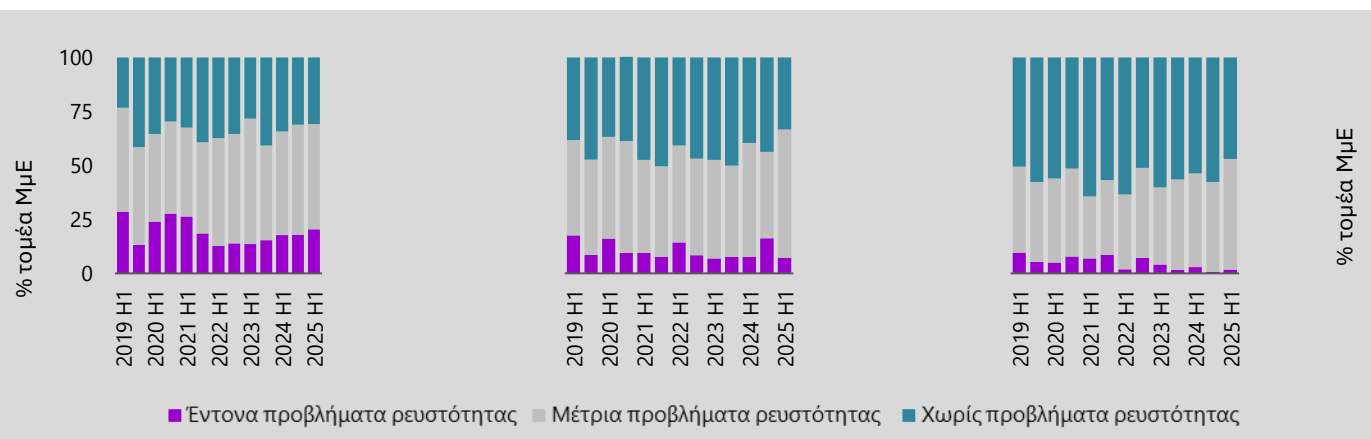
Μεσαίες επιχειρήσεις: Στις 26 μονάδες διαμορφώθηκε ο Δείκτης εμπιστοσύνης για τις μεσαίες επιχειρήσεις (έναντι 22 το προηγούμενο εξάμηνο), με το ποσοστό του τομέα που στοχεύει σε ανάπτυξη να μένει σχετικά σταθερό (66% έναντι 65% το προηγούμενο εξάμηνο). Επιπλέον μείωση 7 ποσοστιαίων μονάδων σημείωσε το ποσοστό των μεσαίων επιχειρήσεων υπό ευρεία πίεση το πρώτο εξάμηνο του 2025 (22% έναντι 29% το 2024).

Παράρτημα Ι: Ανάλυση ανά μέγεθος^[1]

Εξέλιξη ζήτησης^[2]

Προβλήματα ρευστότητας

[1] Τα μεγέθη των επιχειρήσεων στην παρούσα ενότητα διακρίνονται βάσει του κύκλου εργασιών τους ως εξής (σε εκ. €): Πολύ μικρές (0 – 0,5), Μικρές (0,5 – 2,5) και Μεσαίες (2,5 – 10)

[2] Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100).

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Πιέσεις κατέγραψαν όλες οι επιχειρήσεις στις συνθήκες ζήτησης το περασμένο εξάμηνο, με την μελλοντική ζήτηση να είναι ανοδική για όλα τα μεγέθη επιχειρήσεων, αλλά με διαφορές στην δυναμική. Παράλληλα, χρηματοοικονομικά υγιής παραμένει η πλειοψηφία των επιχειρήσεων, με τις πολύ μικρές επιχειρήσεις ωστόσο να δέχονται συγκριτικά μεγαλύτερη πίεση. Αναλυτικότερα:

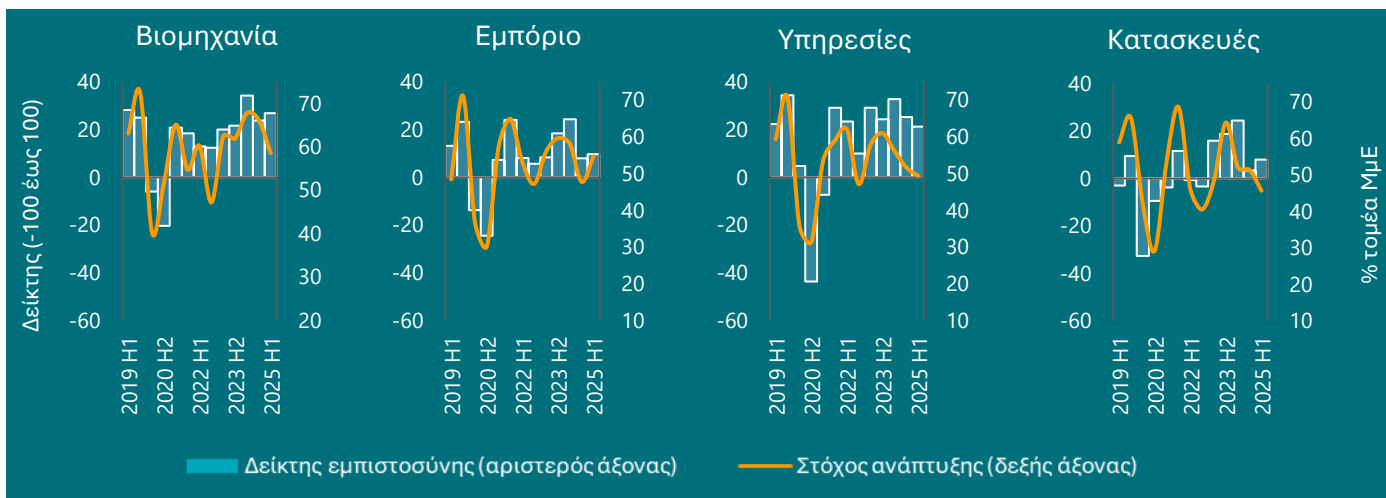
Πολύ μικρές επιχειρήσεις: Οριακά σε αρνητικό έδαφος πέρασε ο δείκτης τρέχουσας ζήτησης για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις (-2 μονάδες έναντι 13 μονάδες το προηγούμενο εξάμηνο). Η τάση αυτή αναμένεται να αναστραφεί καθώς ο δείκτης μελλοντικής ζήτησης κατέγραψε αύξηση 12 μονάδων (16 έναντι 4 το προηγούμενο εξάμηνο). Παράλληλα το ποσοστό των πολύ μικρών επιχειρήσεων με έντονα προβλήματα ρευστότητας ανήλθε στο 20% (έναντι 18% το προηγούμενο εξάμηνο).

Μικρές επιχειρήσεις: Στις 9 μονάδες διαμορφώθηκε ο δείκτης τρέχουσας ζήτησης για τις μικρές επιχειρήσεις (έναντι 14 το προηγούμενο εξάμηνο), με τη μελλοντική ζήτηση να μεταβάλλεται μόνο οριακά (23 μονάδες έναντι 22 το προηγούμενο εξάμηνο). Το ποσοστό του τομέα με έντονα προβλήματα ρευστότητας μειώθηκε στο 7% (από 16% το προηγούμενο εξάμηνο).

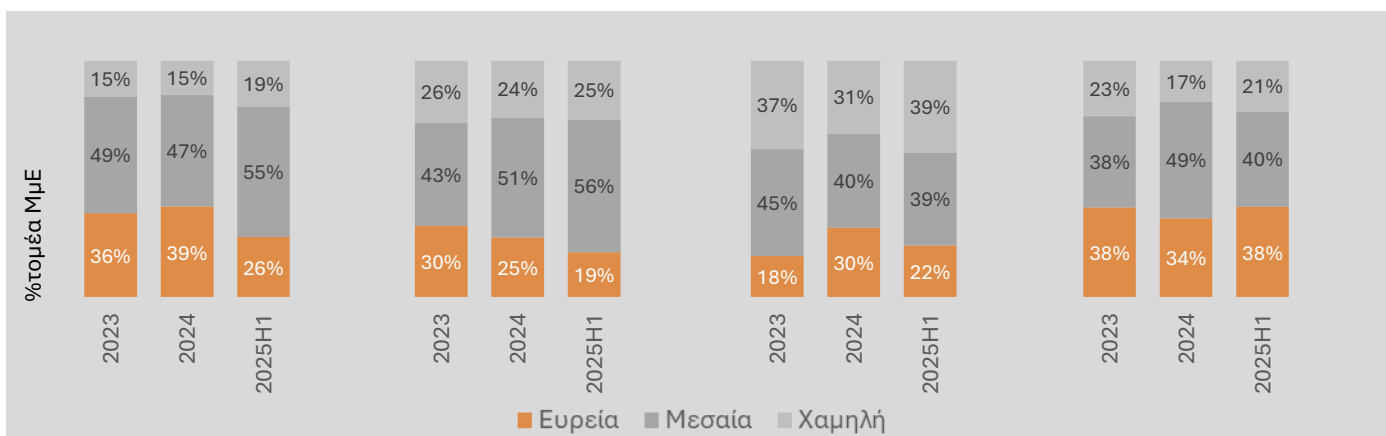
Μεσαίες επιχειρήσεις: Κατά 8 μονάδες μειώθηκε ο δείκτης τρέχουσας ζήτησης για τις μεσαίες επιχειρήσεις, με την μελλοντική ζήτηση ωστόσο να καταγράφει δυναμική αύξηση (48 μονάδες έναντι 26 το προηγούμενο εξάμηνο). Παράλληλα, οριακή αύξηση κατέγραψε το ποσοστό του τομέα με έντονα προβλήματα ρευστότητας (1.7% έναντι 0.7% το προηγούμενο εξάμηνο).

Παράρτημα II: Ανάλυση ανά κλάδο

Δείκτης Εμπιστοσύνης^[1]

Βαθμός πίεσης στη λειτουργία των ΜμΕ

[1] Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100).

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Ανάμεικτη είναι η εικόνα των κλάδων ως προς τις μεταβολές του Δείκτη Εμπιστοσύνης και του ποσοστού των επιχειρήσεων που επιδιώκουν ανάπτυξη, με όλους τους κλάδους ωστόσο να αναμένουν αύξηση πωλήσεων το 2025. Ειδικότερα:

Βιομηχανία: Στις 27 μονάδες διαμορφώθηκε ο Δείκτης Εμπιστοσύνης για τον κλάδο της Βιομηχανίας (από 24 το προηγούμενο εξάμηνο), ωστόσο το ποσοστό των επιχειρήσεων του κλάδου με αναπτυξιακή στόχευση κατέγραψε ήπια μείωση (59% έναντι 66% το προηγούμενο εξάμηνο). Σημαντική μείωση κατέγραψε το ποσοστό του τομέα υπό ευρεία πίεση (26% το πρώτο εξάμηνο του 2025 έναντι 39% το 2024).

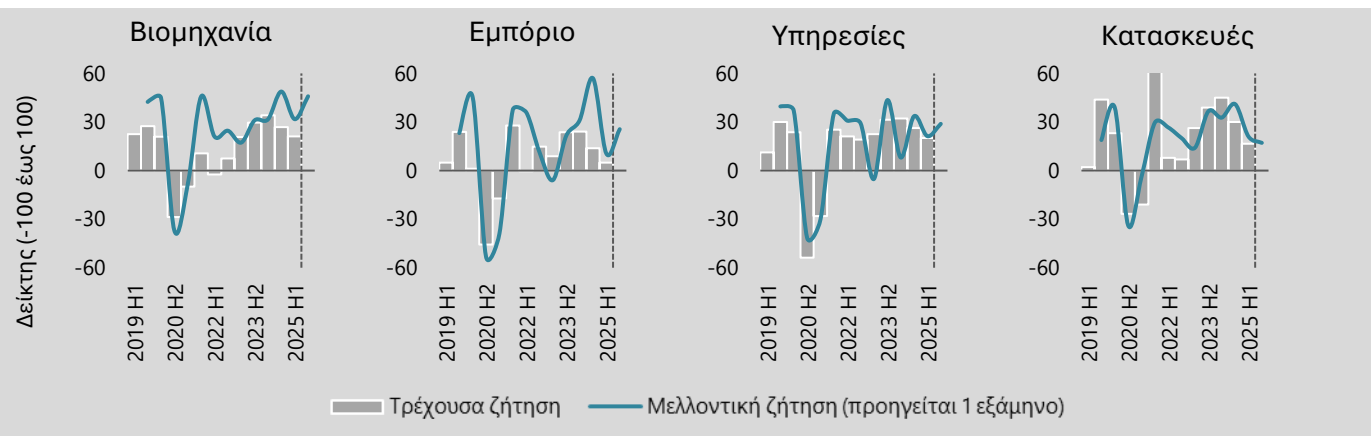
Εμπόριο: Οριακή αύξηση κατέγραψε ο Δείκτης Εμπιστοσύνης για τις ΜμΕ στο Εμπόριο (στις 10 μονάδες έναντι 8 το προηγούμενο εξάμηνο). Παράλληλα το ποσοστό των επιχειρήσεων του κλάδου που προσβλέπει σε ανάπτυξη ανήλθε στο 55% (έναντι 48% το προηγούμενο εξάμηνο). Παράλληλα, πτωτικά κινήθηκε το ποσοστό των επιχειρήσεων του κλάδου υπό ευρεία πίεση (19% το πρώτο εξάμηνο του 2025 έναντι 25% το 2024).

Υπηρεσίες: Στις 21 μονάδες μειώθηκε ο Δείκτης Εμπιστοσύνης στις Υπηρεσίες (έναντι 25 το προηγούμενο εξάμηνο), με το ποσοστό του τομέα που στοχεύει σε ανάπτυξη να διαμορφώνεται στο 49% (από 52% το προηγούμενο εξάμηνο). Παρόλα αυτά μείωση κατέγραψε το ποσοστό του τομέα υπό ευρεία πίεση (22% το πρώτο εξάμηνο του 2025 έναντι 30% το 2024).

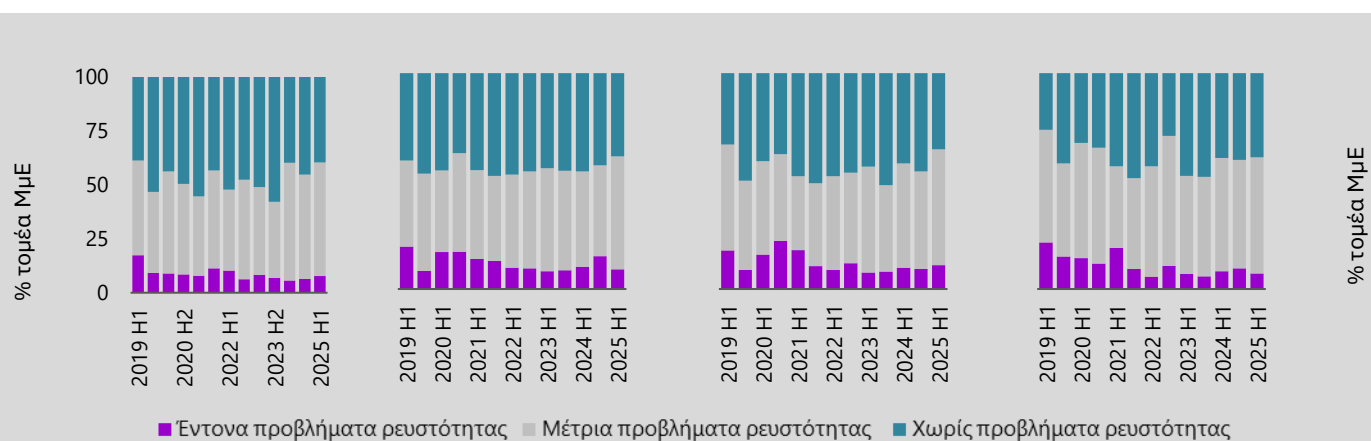
Κατασκευές: Στις 8 μονάδες ανέκαμψε ο Δείκτης Εμπιστοσύνης στις Κατασκευές (έναντι 3 μονάδων το προηγούμενο εξάμηνο), ωστόσο το ποσοστό των επιχειρήσεων του κλάδου με αναπτυξιακή στόχευση κατέγραψε ήπια μείωση διαμορφωνόμενο στο 46% (έναντι 51% το προηγούμενο εξάμηνο). Ήπια αύξηση κατέγραψε το ποσοστό του τομέα υπό ευρεία πίεση (38% το πρώτο εξάμηνο του 2025 έναντι 34% το 2024).

Παράρτημα II: Ανάλυση ανά κλάδο

Εξέλιξη ζήτησης^[1]

Προβλήματα ρευστότητας

[1] Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100).

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Εμφανείς είναι οι πιέσεις στην τρέχουσα ζήτηση όλων των κλάδων, ωστόσο ο Δείκτης Μελλοντικής Ζήτησης προεξοφλεί ανάκαμψη για όλους τους κλάδους, με εξαίρεση τις Κατασκευές. Χαμηλά παραμένουν τα έντονα προβλήματα ρευστότητας για όλους τους κλάδους. Ειδικότερα:

Βιομηχανία: Στις 21 μονάδες διαμορφώθηκε ο δείκτης τρέχουσας ζήτησης για την Βιομηχανία (έναντι 27 το προηγούμενο εξάμηνο), με τον δείκτη μελλοντική ζήτησης να προοιωνίζει βελτίωση (46 μονάδες έναντι 32 το προηγούμενο εξάμηνο). Παράλληλα, μόλις το 8% του τομέα αντιμετωπίζει έντονα προβλήματα ρευστότητας (από 6% το προηγούμενο εξάμηνο).

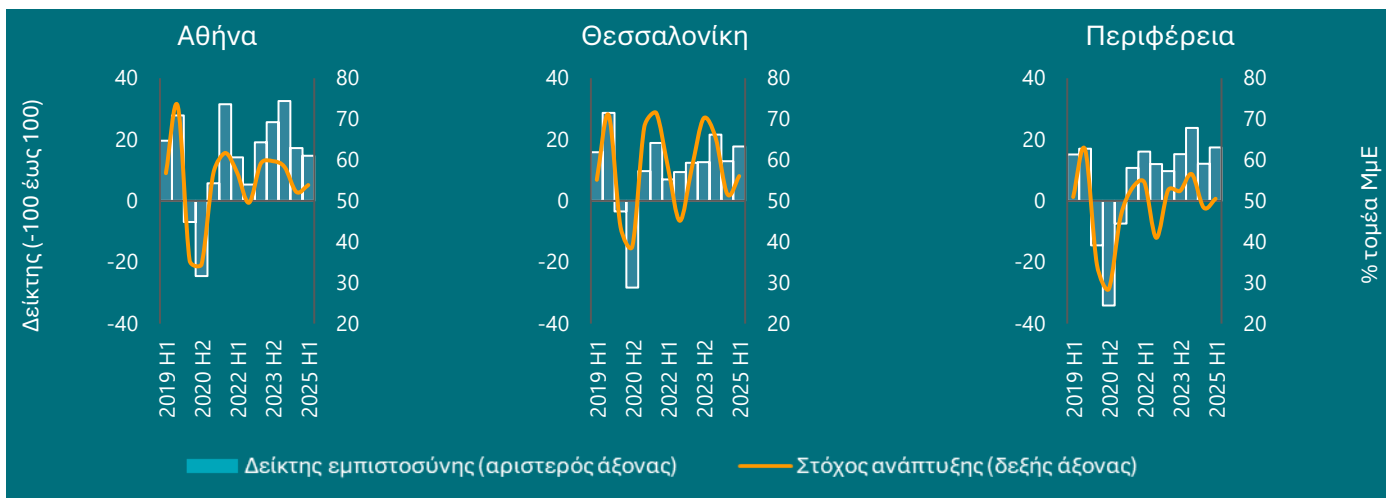
Εμπόριο: Πτώση 11 μονάδων κατέγραψε ο δείκτης τρέχουσας ζήτησης για τις ΜμΕ στο Εμπόριο (5 μονάδες έναντι 14 το προηγούμενο εξάμηνο), με τον δείκτη μελλοντικής ζήτησης να καταγράφει δυναμική αύξηση (26 μονάδες έναντι 10 το προηγούμενο εξάμηνο). Στο 9% διαμορφώθηκε το ποσοστό του κλάδου με έντονα προβλήματα ρευστότητας (έναντι 15% το προηγούμενο εξάμηνο).

Υπηρεσίες: Ήπια πτώση κατέγραψε ο δείκτης τρέχουσας ζήτησης στις Υπηρεσίες (20 μονάδες έναντι 26 το προηγούμενο εξάμηνο), με το δείκτη μελλοντική ζήτησης να προεξοφλεί βελτίωση, καταγράφοντας αύξηση 8 μονάδων (29 μονάδες έναντι 21 το προηγούμενο εξάμηνο). Παράλληλα, το ποσοστό του τομέα με έντονα προβλήματα ρευστότητας αυξήθηκε μόνο οριακά (11% έναντι 9% το προηγούμενο εξάμηνο).

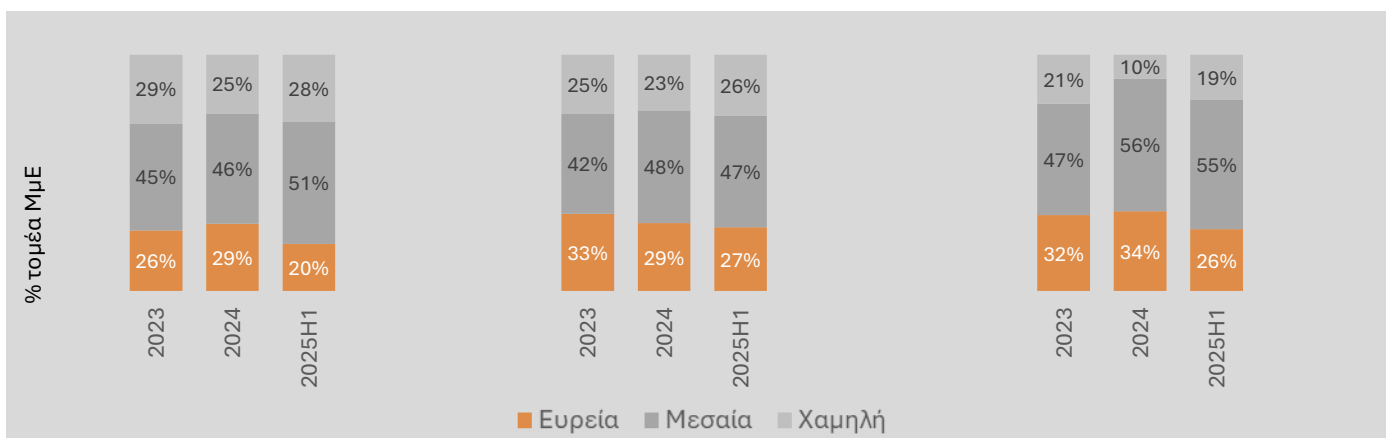
Κατασκευές: Σημαντική μείωση κατέγραψε ο δείκτης τρέχουσας ζήτησης στις Κατασκευές, ο οποίος διαμορφώθηκε στις 16 μονάδες (από 32 το προηγούμενο εξάμηνο). Ήπια πτώση καταγράφουν και οι προοπτικές μελλοντικής ζήτησης, με τον σχετικό δείκτη να μειώνεται κατά 5 μονάδες (17 έναντι 21 το προηγούμενο εξάμηνο). Μικρή μείωση καταγράφει το ποσοστό του κλάδου με έντονα προβλήματα ρευστότητας (7% έναντι 10% το προηγούμενο εξάμηνο).

Παράρτημα III: Ανάλυση ανά περιοχή

Δείκτης Εμπιστοσύνης^[1]

Βαθμός πίεσης στη λειτουργία των ΜμΕ

[1] Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100).

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Εξετάζοντας τον Δείκτη Εμπιστοσύνης ανά περιοχή, διαφαίνεται πως οι ΜμΕ τις Αθήνας δέχονται συγκριτικά εντονότερη πίεση, ενώ οι ΜμΕ στη Θεσσαλονίκη αναμένουν μεγαλύτερη δυναμική στην αύξηση των πωλήσεων τους για το 2025. Ειδικότερα:

Αθήνα: Στις 15 μονάδες διαμορφώθηκε ο Δείκτης Εμπιστοσύνης για τις ΜμΕ στην Αθήνα (έναντι 17 το προηγούμενο εξάμηνο), ενώ οριακή μόνο μεταβολή παρουσίασε το ποσοστό των επιχειρήσεων που στοχεύει σε ανάπτυξη (54% έναντι 52% το προηγούμενο εξάμηνο). Σημαντική μείωση κατέγραψε ωστόσο το ποσοστό των ΜμΕ της Αθήνας υπό ευρεία πίεση (20% το πρώτο εξάμηνο του 2025 έναντι 29% το 2024).

Θεσσαλονίκη: Αύξηση 5 μονάδων παρουσίασε ο Δείκτης Εμπιστοσύνης για τις ΜμΕ της Θεσσαλονίκης (18 έναντι 13 το προηγούμενο εξάμηνο), ενώ παρόμοια αύξηση παρουσίασε το ποσοστό των επιχειρήσεων που επιδιώκει ανάπτυξη (56% έναντι 52% το προηγούμενο εξάμηνο). Σχετικά σταθερό σε σχέση με το 2024 παρέμεινε το πρώτο εξάμηνο του 2025 το ποσοστό των ΜμΕ της Θεσσαλονίκης υπό ευρεία πίεση (27% έναντι 29% το 2024).

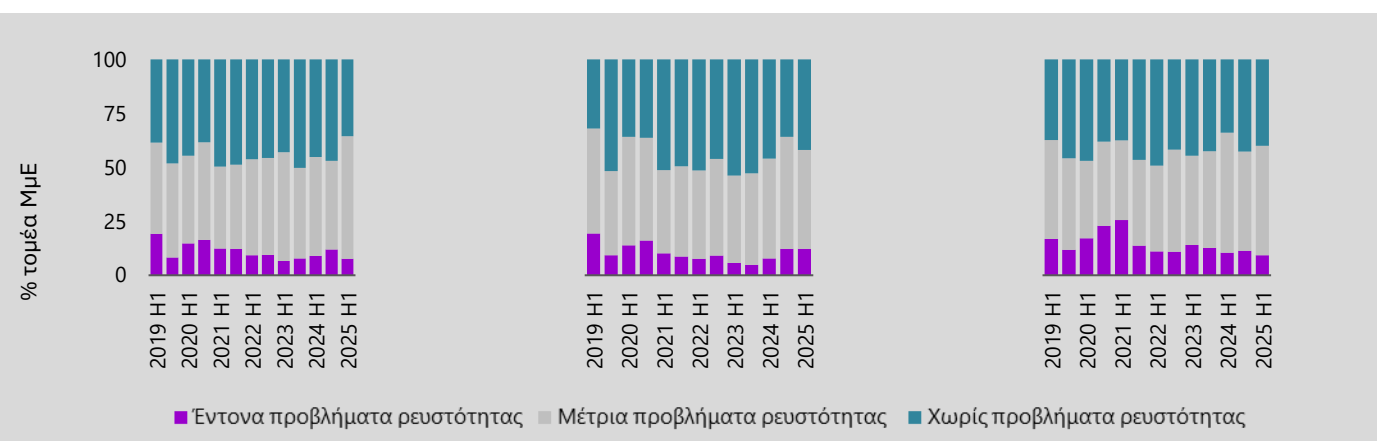
Περιφέρεια: Στις 17 μονάδες διαμορφώθηκε ο Δείκτης Εμπιστοσύνης για τις ΜμΕ της περιφέρειας (έναντι 12 το προηγούμενο εξάμηνο), με το ποσοστό του τομέα που στοχεύει σε ανάπτυξη να ανέρχεται στο 51% (έναντι 48% το προηγούμενο εξάμηνο). Παράλληλα, στο 26% μειώθηκε το ποσοστό των ΜμΕ στη περιφέρεια υπό ευρεία πίεση το πρώτο εξάμηνο του 2025 καταγράφοντας μείωση 8 ποσοστιαίων μονάδων έναντι του 2024.

Παράρτημα III: Ανάλυση ανά περιοχή

Εξέλιξη ζήτησης^[1]

Προβλήματα ρευστότητας

[1] Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100).

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Εντονότερη είναι η πίεση στις ΜμΕ της Αθήνας όσον αφορά τις συνθήκες τρέχουσας ζήτησης, με τον δείκτη μελλοντικής ζήτησης να παρουσιάζει δυναμική αύξηση σε Θεσσαλονίκη και Περιφέρεια. Χαμηλά παραμένουν τα προβλήματα ρευστότητάς για τις ΜμΕ όλων των περιοχών. Ειδικότερα:

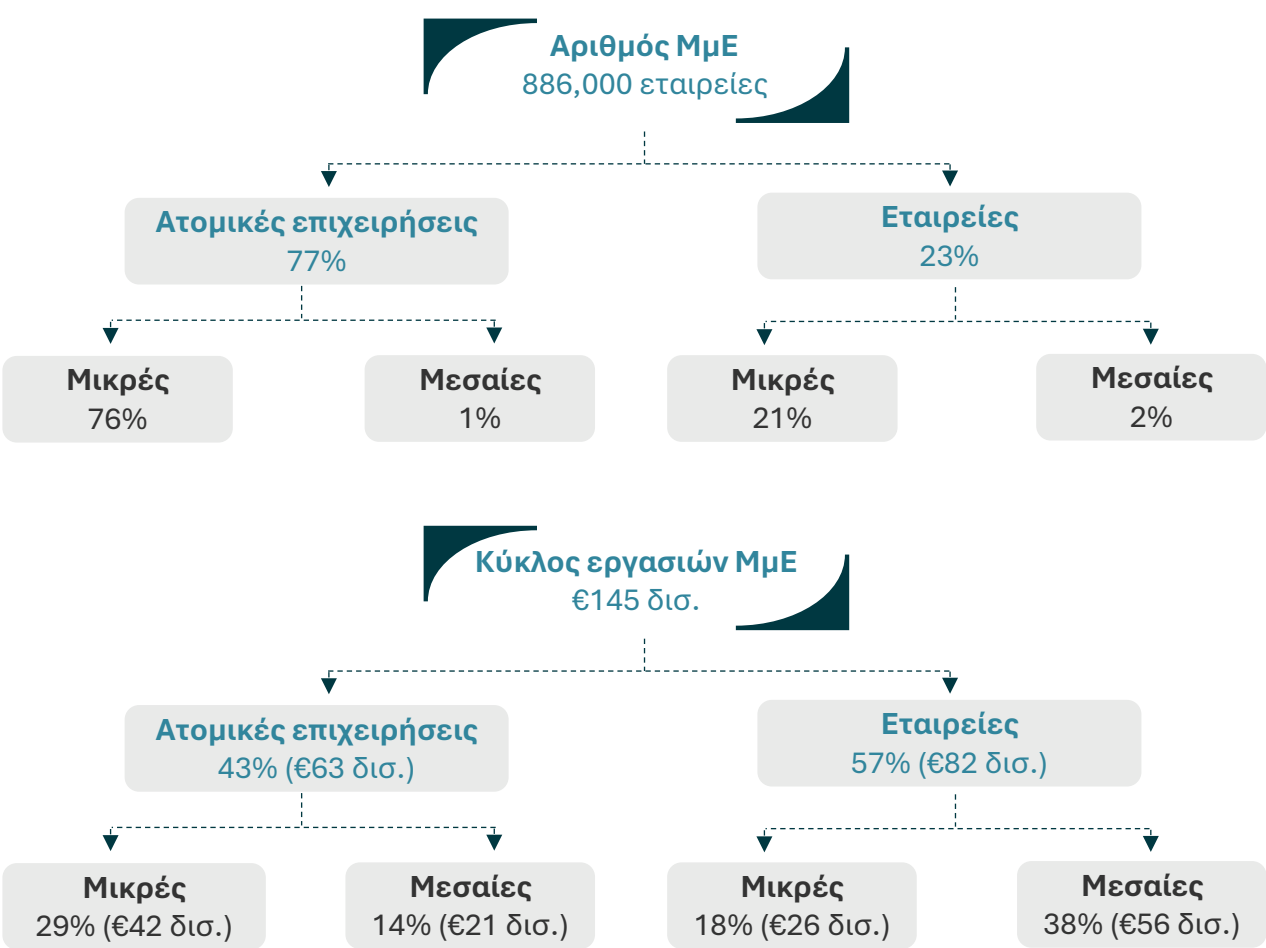
Αθήνα: Στις 9 μονάδες διαμορφώθηκε ο δείκτης τρέχουσας ζήτησης για τις ΜμΕ της Αθήνας, καταγράφοντας μία πτώση 13 μονάδων σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο. Παράλληλα μικρή βελτίωση της τάξης των 5 μονάδων κατέγραψε ο δείκτης μελλοντικής ζήτησης (26 έναντι 21 το προηγούμενο εξάμηνο). Στο 8% διαμορφώθηκε στη πρωτεύουσα το ποσοστό των ΜμΕ με έντονα προβλήματα ρευστότητας (έναντι 12% το προηγούμενο εξάμηνο).

Θεσσαλονίκη: Μείωση 2 μονάδων κατέγραψε ο δείκτης τρέχουσα ζήτησης για τις ΜμΕ στη Θεσσαλονίκη (17 έναντι 19 το προηγούμενο εξάμηνο), με τον δείκτη μελλοντικής ζήτησης ωστόσο να κινείται δυναμικά ανοδικά (39 μονάδες έναντι 11 μονάδων το προηγούμενο εξάμηνο). Σταθερό σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο, στο 12% έμεινε το ποσοστό των ΜμΕ της περιοχής με έντονα προβλήματα ρευστότητας.

Περιφέρεια: Στις 18 μονάδες έμεινε ο δείκτης τρέχουσας ζήτησης για τις ΜμΕ της περιφέρειας (από 12 το προηγούμενο εξάμηνο), με τον δείκτη μελλοντικής ζήτησης να κινείται έντονα ανοδικά (35 μονάδες έναντι 12 το προηγούμενο εξάμηνο). Ήπια πτώση καταγράφεται στο ποσοστό των ΜμΕ της περιφέρειας με έντονα προβλήματα ρευστότητας (9% έναντι 11% το προηγούμενο εξάμηνο).

Παράρτημα III: Μεθοδολογία

Χαρτογράφηση του τομέα των ΜμΕ στην Ελλάδα

Για τους σκοπούς της ανάλυσης ορίζονται: **μικρές** οι επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών χαμηλότερο του €1 εκατ. και **μεσαίες** οι επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών μεταξύ €1 εκατ. και €10 εκατ..

Στην άνω χαρτογράφηση τα χαρακτηριστικά κάθε κατηγορίας προσεγγίστηκαν βάσει κατηγοριοποίησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που διακρίνει τις επιχειρήσεις βάσει αριθμού εργαζομένων (**μικρές**: έως 10 εργαζόμενοι και **μεσαίες**: 10-50 εργαζόμενοι).

Πηγές: Ευρωπαϊκή επιτροπή, Eurostat, ΕΛ.ΣΤΑΤ, Εκτιμήσεις ΕΤΕ

- Οι σχεδόν 890,000 ΜμΕ στην Ελλάδα συνεισφέρουν ετησίως κύκλο εργασιών της τάξης των €145 δισ.
- Τα 4/5 των ΜμΕ αντιστοιχούν σε ατομικές επιχειρήσεις, οι οποίες καλύπτουν αντίστοιχο μερίδιο στο σύνολο του εγχώριου εταιρικού τομέα (έναντι μόλις ½ του εταιρικού τομέα στην Ευρώπη).
- Αν και σε αριθμό υπερτερούν οι ατομικές επιχειρήσεις, το μεγαλύτερο μερίδιο του κύκλου εργασιών (της τάξης του 60%) παράγεται από εταιρείες διάφορων νομικών μορφών (ΑΕ, ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ κτλ.).

Παράρτημα III: Μεθοδολογία

Περιγραφή δείγματος

Κατανομή αριθμού εταιρειών δείγματος ^{[1][2]}					
Κύκλος εργασιών (εκ. €)	Βιομηχανία	Εμπόριο	Υπηρεσίες	Κατασκευές	Σύνολο
(0 – 0,1]	35	41	45	9	130
(0,1 – 0,5]	38	44	37	11	130
(0,5 – 1]	27	25	22	11	85
(1 – 2,5]	28	19	27	11	85
(2,5 – 5]	25	27	25	8	85
(5 – 10]	27	24	24	10	85
Σύνολο	180	180	180	60	600

[1] Ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των στοιχείων υπάρχει πιθανότητα αποκλίσεων της τάξης του 10%
[2] Αφορά το σταθερό δείγμα για την κατασκευή των διαχρονικών δεικτών

Σύνθεση εταιρικού τομέα ΜμΕ ^[3]					
Κύκλος εργασιών (εκ. €)	Βιομηχανία	Εμπόριο	Υπηρεσίες	Κατασκευές	Σύνολο
(0 – 0,1]	1%	3%	6%	1%	12%
(0,1 – 0,5]	2%	12%	7%	2%	23%
(0,5 – 1]	2%	8%	3%	1%	14%
(1 – 2,5]	5%	8%	6%	1%	20%
(2,5 – 5]	4%	6%	4%	1%	15%
(5 – 10]	5%	6%	4%	1%	16%
Σύνολο	19%	44%	31%	6%	100%

[3] Βάσει κύκλου εργασιών, σταθμισμένος μέσος όρος τελευταίας δεκαετίας

Πηγές: Μητρώο επιχειρήσεων ΕΛ.ΣΤΑΤ., ICAP, Eurostat, Εκτιμήσεις ΕΤΕ

- Η ανάλυση αφορά δείγμα επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών έως €10 εκατ., τις οποίες για τους σκοπούς της ανάλυσης ορίζουμε ως μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ).
- Η επιλογή των εταιρειών έγινε μέσω διαστρωματικής δειγματοληψίας (stratified sampling method), κατά τα πρότυπα αντίστοιχων ερευνών που πραγματοποιούνται από διεθνείς οργανισμούς. Ειδικότερα, επιλέχθηκαν συνολικά 600 εταιρείες για το σταθερό δείγμα, με τρόπο τέτοιο ώστε να κατανέμονται ομοιόμορφα βάσει δύο βασικών παραγόντων: την τάξη του κύκλου εργασιών (6 τάξεις μεγέθους) και τον κλάδο δραστηριοποίησης (Βιομηχανία, Εμπόριο, Υπηρεσίες, Κατασκευές).
- Προκειμένου να προκύψουν συμπεράσματα αντιπροσωπευτικά του εταιρικού τομέα ΜμΕ, πραγματοποιήθηκε στάθμιση των απαντήσεων ανάλογα με τη συμμετοχή της κάθε υποκατηγορίας στο συνολικό κύκλο εργασιών του τομέα. Με αυτόν τον τρόπο προέκυψαν συμπεράσματα (i) ανά μέγεθος, (ii) ανά κλάδο και (iii) συνολικά για τον εταιρικό τομέα ΜμΕ. Βάσει της μεθοδολογίας, οι διακρίσεις που γίνονται κατά την ανάλυση που ακολουθεί αναφέρονται κατά κανόνα σε μερίδια βάσει συνεισφοράς στον κύκλο εργασιών και όχι βάσει αριθμού εταιρειών.

Παράρτημα III: Μεθοδολογία

Κατασκευή Δείκτη Εμπιστοσύνης

- Στοχεύοντας στην κατασκευή ενός δείκτη εμπιστοσύνης για τις ΜμΕ, έχουμε συμπεριλάβει κάποιες βασικές ερωτήσεις που αποτυπώνουν το επίπεδο δραστηριότητας κατά το προηγούμενο και επόμενο εξάμηνο. Το πρότυπο των ερωτήσεων βασίζεται στο εναρμονισμένο ερωτηματολόγιο που προτείνουν ο ΟΟΣΑ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βελτιώνοντας έτσι τη συγκρισιμότητα του δείκτη.
- Οι ερωτήσεις του δείκτη έχουν 3 εναλλακτικές απαντήσεις: αύξηση (+), σταθερότητα (=), μείωση (-) ή υψηλότερο από το κανονικό (+), κανονικό (=), χαμηλότερο από το κανονικό (-). Αρχικά μετατρέπουμε τον αριθμό των απαντήσεων ανά κατηγορία (+,=,-) σε ποσοστά και στη συνέχεια υπολογίζουμε το καθαρό ισοζύγιο αφαιρώντας το ποσοστό των (-) από το ποσοστό των (+). Δεύτερο εξάμηνο, ο δείκτης εμπιστοσύνης για κάθε κλάδο είναι ο μέσος όρος των καθαρών ισοζυγίων για τις παρακάτω ερωτήσεις:
 - ✓ Για τη βιομηχανία: Επίπεδο παραγγελιών, επίπεδο αποθεμάτων και μελλοντική τάση παραγωγής.
 - ✓ Για τις υπηρεσίες: Κατάσταση επιχείρησης προηγούμενου εξάμηνου, παρελθοντική και μελλοντική τάση ζήτησης.
 - ✓ Για το εμπόριο: Επίπεδο αποθεμάτων, παρελθοντική και μελλοντική ζήτηση.
 - ✓ Για τις κατασκευές: Επίπεδο ανεκτέλεστου υπολοίπου και μελλοντική τάση απασχόλησης.
- Για το σύνολο του εταιρικού τομέα των ΜμΕ, ο δείκτης εμπιστοσύνης εκτιμήθηκε ως ένας σταθμισμένος μέσος όρος των επιμέρους κλάδων (με σταθμίσεις τα μερίδια του κύκλου εργασιών των κλάδων στην οικονομία).
- Η τακτική διενέργεια της έρευνας σε εξαμηνιαία βάση θα μας προσφέρει την εικόνα της διαχρονικής πορείας των ΜμΕ, όπως θα αποτυπώνεται στο δείκτη. Για την εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων, η σύγκριση θα διενεργείται μεταξύ του τρέχοντος επιπέδου του δείκτη και του μακροχρόνιου μέσου όρου του (με σκοπό τη διόρθωση ενδεχόμενης υπέρμετρης αισιοδοξίας ή απαισιοδοξίας (over-optimism or over-pessimism bias)).
- Στην πορεία του δείκτη εμπιστοσύνης (όπως και σε τυχόν άλλες διαχρονικές αναλύσεις) δεν λαμβάνεται υπόψη το κλείσιμο εταιρειών παρά μόνο η εξελίξεις που αφορούν τις επιχειρήσεις που βρίσκονται σε λειτουργία κατά την περίοδο διενέργειας της έρευνας.

Παράρτημα III: Μεθοδολογία

Ταυτότητα της δειγματοληπτικής έρευνας

- Εταιρία: KANTAR
- Μεθοδολογία: Ποσοτική έρευνα, με τη μορφή τηλεφωνικών συνεντεύξεων (Computer Aided Telephone Interviewing- C.A.T.I.), με χρήση δομημένου ερωτηματολογίου 20 λεπτών.
- Δείγμα: Συνολικά διεξήχθησαν 600 συνεντεύξεις:
 - ✓ 345 επιχειρήσεις με τζίρο μέχρι 1εκ. ευρώ (ελεύθεροι επαγγελματίες, ατομικές επιχειρήσεις, ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ, ΑΕ)
 - ✓ 255 επιχειρήσεις με τζίρο από 1-10εκ. ευρώ (ΟΕ, ΕΕ, ΑΕ, ΕΠΕ)
- Γεωγραφική κάλυψη:
 - ✓ Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Ιωάννινα, Καβάλα, Λάρισα, Πάτρα, Αλεξανδρούπολη, Καλαμάτα, Κοζάνη
- Δειγματοληψία: Πολυσταδιακή, στρωματοποιημένη, μη αναλογική δειγματοληψία ως προς κλάδο, τάξη μεγέθους τζίρου & περιοχή σε κάθε ένα από τα δύο υπο-δείγματα. Quotas ως προς το μέγεθος του τζίρου για το booster δείγμα.
- Στατιστικό σφάλμα: στο σύνολο κάθε υπό-δείγματος των 600 επιχειρήσεων το μέγιστο στατιστικό σφάλμα είναι +/- 4,15% σε επίπεδο εμπιστοσύνης 95%.
- Περίοδος διεξαγωγής: 17/03/2025-18/04/2025
- Διεξαγωγή: Η έρευνα διεξήχθη σύμφωνα με τους κώδικες δεοντολογίας της ESOMAR και του ΣΕΔΕΑ και τις προδιαγραφές ποιοτικού ελέγχου που ορίζονται από τον ΠΕΣΣ (Ποιοτικός Έλεγχος Συλλογής Στοιχείων). Για την διεξαγωγή της έρευνας πεδίου εργάστηκαν 39 ερευνητές και 2 επιθεωρητές, με εμπειρία και εξειδίκευση σε έρευνες επιχειρήσεων.

Αποποίηση Ευθύνης

Η παρούσα έκθεση καταρτίστηκε από τη Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία εποπτεύεται από την Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, και προορίζεται αποκλειστικά ως απλή αναφορά για την ενημέρωση εμπειρων και ειδικευμένων επενδυτών, οι οποίοι αναμένεται και θεωρούνται απολύτως ικανοί να λαμβάνουν επενδυτικές αποφάσεις χωρίς να βασίζονται στο περιεχόμενο της έκθεσης, δηλαδή μόνον εφόσον πραγματοποιήσουν ίδια ανεξάρτητη έρευνα σε πηγές της επιλογής τους. Η παρούσα έκθεση δεν συνιστά επενδυτική έρευνα ούτε σύσταση για έρευνα, και ως τέτοια δεν καταρτίστηκε βάσει νομικών απαιτήσεων με σκοπό τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της επενδυτικής έρευνας. Οι πληροφορίες που περιέχονται στην παρούσα έκθεση δεν συνιστούν παροχή επενδυτικών συμβουλών και σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ή να θεωρηθούν σαν πρόταση ή προτροπή για αγορές ή πωλήσεις ή προώθηση προσφοράς ή προτροπής για αγορές ή πωλήσεις ή για συμμετοχή σε σύμβαση αναφορικά με κάθε χρεόγραφο, προϊόν, υπηρεσία ή επένδυση. Οι πληροφορίες ή οι απόψεις που περιέχονται στην παρούσα έκθεση δεν επαρκούν για να στηρίξουν μια επενδυτική απόφαση – και δεν συνιστούν δήλωση ή εγγύηση όσον αφορά τις μελλοντικές επιδόσεις οποιουδήποτε χρηματοπιστωτικού μέσου, πίστωσης, συναλλαγματικής ισοτιμίας ή άλλου μέτρου της αγοράς ή της οικονομίας. Οι επιδόσεις που έχουν σημειωθεί στο παρελθόν δεν αποτελούν αξιόπιστη ένδειξη μελλοντικών επιδόσεων. Δηλώνεται δεόντως ότι τα επενδυτικά προϊόντα ενέχουν επενδυτικούς κινδύνους, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται ο κίνδυνος απώλειας μέρους ή του συνόλου του επενδυσμένου κεφαλαίου. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και/ή τα συνδεδεμένα με αυτήν πρόσωπα δεν φέρουν καμία απολύτως ευθύνη για τυχόν συνέπειες (συμπεριλαμβανομένης, ενδεικτικά, της άμεσης, έμμεσης ή επακόλουθης ζημίας, της απώλειας κέρδους, και άλλων απωλειών) που προκύπτουν από τυχόν εξάρτηση ή χρήση της παρούσας έκθεσης, και δεν αναλαμβάνουν καμία νομική υποχρέωση έναντι επενδυτή που θα λάβει άμεσα ή έμμεσα την παρούσα έκθεση. Η τελική επενδυτική απόφαση πρέπει να λαμβάνεται από τον επενδυτή, και την ευθύνη για την επένδυση πρέπει να αναλάβει ο επενδυτής. Όποια στοιχεία έχουν χρησιμοποιηθεί στην παρούσα έκθεση, έχουν ληφθεί από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες, αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από ανεξάρτητο φορέα. Λόγω της πιθανότητας λάθους εκ μέρους αυτών των πηγών, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος δεν εγγυάται για την ακρίβεια, τον επίκαιρο χαρακτήρα ή τη χρησιμότητα οποιασδήποτε πληροφορίας. Οι πληροφορίες και οι απόψεις που περιέχονται στην παρούσα έκθεση υπόκεινται σε μεταβολές χωρίς προειδοποίηση, και δεν υφίσταται υποχρέωση επικαιροποίησης των πληροφοριών και των απόψεων που περιέχονται στην παρούσα έκθεση. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, οι συνδεδεμένες με αυτήν εταιρείες, οι εκπρόσωποί της, τα στελέχη της και/ή το προσωπικό της ή άλλα πρόσωπα που σχετίζονται με αυτήν, δεν αναλαμβάνουν καμία ευθύνη ή υποχρέωση σε σχέση με την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα έκθεση, ή για οποιαδήποτε ζημία, εν γένει, που απορρέει από τυχόν χρήση της παρούσας έκθεσης, συμπεριλαμβανομένων των επενδυτικών αποφάσεων που βασίστηκαν στην παρούσα έκθεση. Η παρούσα έκθεση δεν υποτίθεται ότι περιέχει όλες τις πληροφορίες που μπορεί να χρειάζεται ένας υποψήφιος επενδυτής. Οι αποδέκτες της παρούσας έκθεσης θα πρέπει να αξιολογούν σε ανεξάρτητη βάση τις ειδικές πληροφορίες και απόψεις που περιέχονται σε αυτήν, και να ζητούν τις συμβουλές των επαγγελματιών και οικονομικών συμβούλων της επιλογής τους σε σχέση με οποιοδήποτε επενδυτικό, οικονομικό, νομικό, επιχειρηματικό, φορολογικό, λογιστικό ή κανονιστικό ζήτημα, πριν προβούν σε οποιαδήποτε επένδυση ή πριν πραγματοποιήσουν οποιαδήποτε συναλλαγή σχετικά με πληροφορίες και απόψεις που πραγματεύεται η παρούσα έκθεση.

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. συνέταξε και δημοσίευσε την παρούσα έκθεση απολύτως ανεξάρτητα από οποιαδήποτε συνδεδεμένη με αυτήν εταιρεία και, ως εκ τούτου, όλες οι δεσμεύσεις, απόψεις, προβλέψεις, αξιολογήσεις ή ενδεικτικές τιμές που διατυπώνονται στις εν λόγω εκθέσεις μπορεί να διαφέρουν ουσιαστικά από τυχόν παρόμοιες εκθέσεις οι οποίες εκδίδονται από συνδεδεμένες εταιρείες, και μπορεί να βασίζονται σε διαφορετικές πηγές και μεθοδολογίες. Η παρούσα έκθεση δεν απευθύνεται σε, ούτε προορίζεται για, διανομή προς χρήση από πρόσωπα ή οντότητες που είναι πολίτες ή κάτοικοι ή έχουν έδρα σε οποιαδήποτε τοποθεσία, κράτος, χώρα ή άλλη δικαιοδοσία στην οποία η εν λόγω διανομή, δημοσίευση, διάθεση ή χρήση αντίκειται προς τους σχετικούς νόμους, κανονισμούς ή κανόνες. Η παρούσα έκθεση προστατεύεται από τους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας και δεν επιτρέπεται η τροποποίηση, αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση ή μεταβίβασή της, είτε άμεσα είτε έμμεσα, σε οποιοδήποτε τρίτο μέρος, εν όλω ή εν μέρει, χωρίς προηγούμενη γραπτή συγκατάθεση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος. Όλες οι απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση εκφράζουν με ακρίβεια τις προσωπικές απόψεις του συντάκτη αποκλειστικά, όσον αφορά καθένα και όλα τα θέματα που καλύπτονται. Περαιτέρω, βεβαιώνεται ότι κανένα μέρος της αποζημίωσης του συντάκτη της έκθεσης δεν είχε, ούτε έχει, ούτε θα έχει άμεση ή έμμεση σχέση με τις συγκεκριμένες θέσεις ή τις απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση.

Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις:

Δείκτης Εμπιστοσύνης & Έρευνα Συγκυρίας

Βουμβάκη Τζέση

Deputy Chief Economist

(+30) 210 334 1549

e-mail: fvoumv@nbg.gr

Κουτούζου Αθανασία

Head of Entrepreneurship & Business Analysis

(+30) 210 334 1528

e-mail: koutouzou.ath@nbg.gr

Κρόμπας Ιωάννης

Economist

(+30) 210 334 1207

e-mail: krompas.ioannis@nbg.gr

Τζιοβάρα Αφροδίτη

Data Analyst

(+30) 210 334 1458

e-mail: tziovara.afroditi@nbg.gr